

PROMÉTHEUSZ

I. Már-már kipusztulás fenyegette az emberi fajtát, amikor Prométheusz lelopta számukra az égből a tüzet, amely idáig csak az olümposzi istenek tulajdona volt. A tűz segítségével az emberek megtanulták a mesterségeket, az anyag megmunkálását és a fémek feldolgozását. Téglát égettek, házat építettek, s egyre világosabb lett az értelmük is. Megismerkedtek a számokkal és a csillagok világával, a betűvetéssel és a költészettel.

II. Megtalálták erdő-mező füvei között az orvosságot a betegségek ellen, megtanulták, hogyan kell szekerük elé a lovat és hajóik elé a vitorlát dagasztó szeleket befogni. Prométheusz ajándékának, a tűznek köszönhetően tehát az ember, hogy kiemelkedett az állatok sorából. Zeusz féltékenyen látta, hogy a tűz a halandók birtokába került. Kegyetlenül megbüntette Prométheuszt, hálátlanul megfeledkezve arról, hogy valamennyi titán¹ közül egyedül ő segített neki Kronosz és testvérei ellen. Hívatta Héphasztoszt, és megparancsolta neki, hogy a föld peremén, ember nem járta pusztaságban láncolja Prométheuszt egy sziklához.

III. A sánta kovácsisten szíve megesett az elítélten, de Zeusz parancsának engedelmeskednie kellett. A szkíták² földjére hurcolta a titánt, ott egy sziklához szegezve, hogy a nyári nap heve, a tél vihara kínozza örökké. Prométheusz szörnyű kínjai között is büszkén vállalta, amit az emberekért tett. Soha nem gondolt arra, hogy megalázkodik Zeus előtt, és az Olümposz urának bocsánatáért esedezzen. Egyszer Zeusz fülébe jutott, hogy Prométheusz egy jóslatot emleget, amely az ő uralmát fenyegeti. Elküldte ezért a titánhoz Hermészt, tudakolja meg a titkát. Prométheusz azonban nem hallgatott sem a rábeszélő szóra, sem a fenyegetésekre.

IV. Ezt hallva Zeusz szörnyű haragra gerjedt, és villámmal sújtott arra a sziklára, amelynél Prométheusz raboskodott. A szikla a titánnal együtt a mélybe zuhant, le az alvilágba. A reá szabott ítélet szerint Prométheusz csak

akkor térhetett vissza újra a napvilágra, ha akad egy halhatatlan, aki önként cseréli fel az örök életet a halállal. Múltak az évek, az évszázadok, s történt egyszer, hogy Héraklész harcba keveredett a félig ember, félig ló alakú kentaurokkal, és véletlenül épp az istenfélő Kheirónt³ találta el mérges nyilával. A seb gyógyíthatatlan volt. Kheirón szörnyű fájdalmai között már a halált kívánta, de nem tudott meghalni, mert halhatatlan volt.

V. Zeusz erre felengedte az alvilágból Prométheuszt, hogy cseréljen a szenvedővel. Visszatérhetett hát a napvilágra Prométheusz, de szabadságát még nem nyerte vissza. Hermész a Kaukázus sziklájához vezette, Héphasztosz pedig jó erősen odaláncolta. Zeusz egy vérengző sast rendelt oda, hogy csőrével hasítsa fel Prométheusz keblét, és napról napra megújuló máján lakmározzék. Akkor már Héraklész számos szörnyetegtől szabadította meg a világot, megölte többek között a nemei oroszlánt és a lernai hidrát⁴.

VI. Amikor kalandjai során a Kaukázushoz ért, nem is habozott sokáig, biztosan célzó íját felajzotta, nyilat helyezett az idegre⁵, és lelőtte a sast. Prométheusz hálátelt szívvel üdvözölte megmentőjét. Zeusz hős gyermeke nem elégedett meg azzal, hogy a sas kegyetlen csőrétől megszabadította Prométheuszt. Szemére vetette apjának, hogy az emberek legnagyobb jótevőjének még mindig nem oldotta fel a bilincseit. Zeusz örült, hogy fia a sas lenyilazásával is gyarapította dicsőségét, s hozzájárult Prométheusz láncainak feloldozásához.

(Hésziodosz ókori költő nyomán)

1. Mi történt volna az emberekkel, ha nem lopja le az égből Prométheusz a tüzet?

2. Mire használták az emberek a tüzet?

¹ titánok: Gaia, a Földistennő és Uranosz, az Ég gyermekei

² szkíta: ókori, lovas nomád nép

³ Kheirón: kentauro, Akhilleusz nevelője

⁴ hidra: itt vízi szörnyeteg

⁵ a nyíl idege: az íj húrja

3. Mit jelent a következő kifejezés?

„egyre világosabb lett az értelmük” _____

4. Mi minden fejlődtek az emberek az idők során? Sorolj fel legalább öt dolgot!

5. Keresd ki az I. és II. bekezdésből az alábbi kifejezések megfelelőjét:

csillagászat: _____

írás mestersége: _____

nagyon erős szelek: _____

valaminek a szélén: _____

kietlen területen: _____

6. Állapítsd meg az alábbi állításokról, hogy igazak vagy hamisak!

a) Héra úgy döntött, hogy Prométheuszt le kell láncolni a föld peremén.

b) Héphaisztosz megsajnálta Prométheuszt, és elengedte őt. _____

c) A titánok a Földistennő és az Ég gyermekei voltak. _____

d) Zeusz villáma miatt Prométheusz az alvilágba zuhant. _____

e) A kentaurok félig ember félig bika alakú lények voltak. _____

f) Zeusz az Olümposz ura volt. _____

7. Mi volt Héphaisztosz mestersége?

8. Hogyan szabadulhatott ki Prométheusz az alvilágból?

9. Jellemezd Zeust és Prométheuszt! Milyen tulajdonságaik vannak?

Zeusz tulajdonságai	Prométheusz tulajdonságai

10. Mi történt Prométheusszal, miután feljött az alvilágból? Milyen sors várt rá?

11. Ki mentette meg Prométheuszt végül?

12. Készíts a történet valamelyik részéről illusztrációt!